

SVIV: SOL KJØKS TEGNINGER

Sol Kjøk er kommet et langt stykke på vei fra billedserien *Fleshlots* fra 1997 til flommen av tegninger kalt *Sviv* laget i perioden 1999-2001. I de førstnevnte arbeidene er en vital kvinnefigur isolert i et bur – den lille treboksen hun er malt på. Framhevet av mørk skyggelegging avtegner et ansikt eller et bryst seg skarpt mot den nakne, hvite kroppen, og vitner om viljestyrke eller sensualitet, ofte begge deler. Noen ganger huker hun seg sammen som en sprinter på startstreken, andre ganger faller hun hals over hode, og til tider tøyser hun seg i noe som ligner henført ekstase – Kjøks bakkantinne vil bryte ut av sitt bur.

I *Sviv* gjør hun det, og forener seg med andre kropper, både mannlige og kvinnelige, i en uavbrutt, rapsodisk strøm. Figurene er like smidige og rastløse som tidligere, men nå er de blitt kosmiske legemer i en intim ildhimmel. De glir sammen i et flytende, sanselig rom som kan minne om Dantes limbo, overlapper og griper vilkårlig inn i hverandre, som om de var ristet sammen i et ekstatisk hasardspill. Men de ulike ansiktene forteller at dette er en himmel hvor individualiteten ikke er oppløst, og til tider blir kroppene så håndgripelige at det føles som om vi kan ta på dem. De omhyggelige detaljene og den kraftige skyggeleggingen på mange av ansiktene vitner om at selv ikke i det hinsidige må vi gi slipp på identitet og materie – vi må ikke nødvendigvis bli lidenskapsløse skygger av oss selv, uansett hvor efemeriske kroppene våre måtte virke.

Kroppsbekreftelsen som kommer til uttrykk i Kjøks tegninger, har den samme intensiteten som vi finner hos de nordiske romantikerne. Kjøk er norsk, og kombinasjonen av krass realisme og det sublimе rom – det irrasjonelle virvaret av rasjonelt framstilte figurer, nakne og svevende i det uendelige rom – bringer tanken hen til Gustav Vigeland's storslåtte figurative skulpturer i Frognerparken i Oslo. Befrikk fra kleshylsteret – som må ha en spesiell betydning i et så kaldt klima – minnes den nordiske kroppen at den er levende og sanselig. Kjøks *Fleshlots* er en allegori om en kvinnes kamp for frigjøring, både følelsesmessig og seksuelt, mens *Sviv* er en allegori om seksuell og følelsesmessig frigjøring for både menn og kvinner – den friheten som til syvende og sist handler om selvutfoldelse, og som så mye av den nordiske litteraturen kjempet for. Kjøks nakne kvinnefigur er ingen makelig, passiv odalisk av typen vi finner i Matisse's middelhavsverden, men en besluttsom heltinne som søker den lykken og intimiteten hun ikke er sikker på at finnes, unntatt i sporadiske øyeblikk i et forhold.

Ganske visst handler Kjøks *Sviv* om det vanskelige forholdet som kalles kjærlighet, noe kunstneren selv erkjenner. Mer relevant enn de forbigående glimtene av pervers intimitet som oppstår i møtet mellom enkelte av figurene, virker måten hendene deres tøyser seg mot hverandre; noen ganger slik at det minner om gudsfiguren som strekker seg mot Adam i Michelangelos takmaleri i Det sextinske kapell. Berøring er viktig, og berøringen finner ikke bare sted mellom kropper, men mellom mennesker. Ømhet spiller like stor rolle som begjær, kanskje større; Freud mente at hos de aller fleste menn kan de to aldri forenes. I *Sviv* antyder Kjøk at det er mulig, at det faktisk er tvingende nødvendig om kjærligheten skal bestå – om vi skal finne forløsning.

Sviv er ikke bare et følelsesmessig, men også et estetisk gjennombrudd for Kjøk. Det er ikke bare figurene som danner et sammenhengende hele, men også tegningene i seg selv. Linjene i det ene bildet fortsetter inn i det neste, som ved et slumpetreff – like tilfeldig som streifene av intimitet, både erotisk og følelsesmessig, som oppstår mellom figurene. Her flyter Kjøks strek lettere enn i *Fleshlots*, men er samtidig også vektigere. Spenningen er fortsatt til stede i like stort monn, mens følsomheten og raffinementet har tiltatt i styrke. I enkelte passasjer i *Sviv* får linjene et ekstatisk preg – som om Kjøk, utover den åpenbare gleden ved å gjenskape figurene, lar seg beruse av selve tegneakten. Hun er blitt en mester innen tegnekunsten og en skarpøyd observatør av menneskekroppen – spesielt den kvinnelige – i all dens følelsesmessige omskiftelighet.

Dr. Donald B. Kuspit

*Kunstkritiker og professor i kunsthistorie og filosofi
ved State University of New York – Stony Brook*